jedinog svećenika, a on misli, da je za njih svetac na oltaru. Ne bi li bilo bolje, da on čuje sam o sebi, što misle o njemu vjernici i što misle o njegovu radu? Ili zar mislimo, da se ne bi kršćanski puk više zanimao za svoju Crkvu i za sva pitanja, kad bi on sam smio izraziti svoje želje i dati svoje prijedloge o čemu?

Predlagano je i s najviše strane, da se u crkvama organiziraju sastanci s diskusijama. To bi bila odlična stvar. Samo da li bi svi svećenici bili kadri odmah dobro odgovoriti na svako vjerničko pitanje? Da li bi se odmah snašli, da ne bi trpio njihov ugled, a možda i ugled vjere, ako svećenik ne bi bio dorastao kojem pitanju vjernika? To je pitanje.

Ne bi li zato bilo za početak mnogo pogodnije, da svaka crkva ima kod glavnih vrata svoj poštanski pretinac ili kovčežić? U taj bi pretinac mogli vjernici stavljati svoja pitanja, svoje pismene prigovore, svoje želje, svoje prijedloge — bilo s potpisom bilo anonimno, da bude iskrenije i otvorenije. Tu bi dakle, mogli vjernici svoje srce potpuno otvoriti i izliti, da svećenik ima priliku do dna u njega zagledati. Tada bi svećenik mogao sabranije i pomnije uzeti u obzir svaku stvar. To bi bilo također veliko oplođenje za njegove propovijedi. Ne bi pucao u zrak.

To je moja davna ideja, koju predlažem, ali svuda bez uspjeha. Kad sam u jednom mjestu to predložio, da se postavi takav kovčežić cijeli je misnički kolektiv na mene nasrnuo kao roj osa: Pa oni bi nam se popeli na glavu!

Drugim riječima, mi ne smijemo čuti, što narod misli, što narod želi, što narod prigovara. Mi moramo ostati začahureni u svojoj uzvišenoj veličanstvenosti, do koje ne smije doći dašak laikata, da ne bi okužio našu čast i dostojanstvo u Crkvi. To je apsolutni klerikalizam, koji nam otuđuje narod i nas od naroda.

Mislim, da je baš sada, kad katolički laikat dobiva svoj položaj u Crkvi, vrijeme, da mu taj položaj barem u najmanjoj mjeri i mi dopustimo u svojim crkvama. Klerikalizmu je u Crkvi odzvonilo. O tome moramo biti na čistu. Svećenik ne može u svojoj crkvi biti jedini, koji govori. Vrijeme je da se u svakoj crkvi provede dijalog svećenika s njegovim pukom. Puk mora otvoriti svoja usta u sredini Crkve Božje.

P. Platon Plasajec

KONTAKTI KOJI NAM SE SAMI NUDE
(Razgovarajmo! Ne »uredujmo«!)

Krucijalni problem današnje duhovne pastve — osobito po gradovima i po industrijskim naseljima sa jakom fluktuacijom pučanstva — sigurno je problem pastoralnog kontakta sa vjernicima. Valja ih tražiti i kad oni nas ne traže. A mnogo nas puta ne traže. Valja im se približiti i kad oni ne pokazuju za to nimalo oduševljenja ni želje. Onda smo im često najpotrebniji. Kad od nas bježe i kad gledaju da od nas budu što dalje, baš tada obično i jesu u najvećoj duhovnoj opasnosti. A mnogo je puta čitava mala umjetnost približiti im se. Približiti im se pametno i s uspjehom: tako da ih ne povrijedimo; tako da ih ne odbijemo svojom seljačkom nametljivošću i svojim netaktičkim postupkom. Valja

pogoditi pravi način i ton. A traži to od svećenika koji put mnogo požrtvovnosti. Svećenik se mora izvrgnuti riziku i da doživi razočaranje; i da bude odbijen, a možda i ponižen. Puno se je lakše ponosno povući i pasivizirati. Puno se je komotnije zatvoriti u župski ured, u sakristiju, u ispovjedaonicu, pa čekati — obično uzalud — da nam oni prvi dođu.

Zato i jest tako malo svećenika koji to rade. Ako ćemo pravo, takvi su svećenici među nama iznimke. Većina nas zastane pred težinom toga zadatka. Povuče se. Odabere lakši put: liniju manjega otpora. Pastoralni zelotizam prepuštamo mi radije — dobrovoljcima i »herojima«.

Nije lako tražiti vjernike po njihovim kućama. Isus će nam to učiniti prirodno i neupadno. Treba naći zgodnu priliku; valja stoga, ako tu zatajimo, još i oprostiti. Ali ne znam hoće li nam oprostiti, ako s vjernicima prekidamo kontakte i onda kad nam se ti kontakti sami nude. I onda, kad nam je Bog sam poslao ljude na vrata.

A bude to često puta. U ispovjedaonici možda manje. Ali u župskom uredu i u sakristiji često. Ljudi nam, vjernici, dolaze poslom. Ne dolaze baš po savjet ni na razgovor. Ali: dovode ih ili dotjera neka dužnost, neka potreba. Kojiput i one koji su svijesno okrenili leđa Crkvi. Ne haju puno za vjerske dužnosti. Ali još se kopaju u naše groblje. Još nijesu dotle dotjerali da ne bi, makar »pro forma«, platili mrtvačku misu za pokojnu majku, oca, ženu; da ne bi, kad ih koji dobar znanac zamoli, bili kumovi na krštenju, na krizmi, na vjenčanju. Pa dođu u župski ured da sa svećenikom uglave te tehničko-crkvene stvari. Pokucaju nam na vrata. Pozdrave nas. Pruže nam ruku. Predstave se. Eto, došli smo u priliku, da s njima govorimo. Eto, uspostavili su prvi s nama kontakt. A još su nam češći gosti oni »polukatolici« i »poluvjernici« iz našega župskoga stada. Oni koji još pomalo i prakticiraju, ali pomalo se već i lome. Nešto i čine od svojih vjerskih dužnosti i ne čine. U crkvu, na primjer, dolaze: makar koji put. Dođu i po svetu vodu, i ako se još nijesu vjenčali; i ako možda žive i u preljubničkom konkubinatu. Plaćaju i mise: barem sv. Anti, »za 'zdravlje« ili za uspjeh na ispitu. Ne ispovijedaju se; ali ipak kupe koju svijeću u sakristiji, da je na Dušni dan zapale na grobu svojih milih. Najave se i za bogojavljenski blagoslov domova. Dođu i da upitaju bi li mogli krstiti dijete: kojiput svoje a još češće kćerkino, sinovo, bratovo, sestrino, a da otac i mati »ne znaju«. Bi li se mogli vjenčati — oni ili netko drugi od njihovih — u drugom mjestu, u župskom uredu, u mrak, kod kuće.

Eto, to su ti kontakti koji nam se sami nude. I nitko od nas ne može reći da nije kriv ako ih ne iskoristi. Ako ih barem ne pokuša iskoristiti. Ako ne progovori. Ako samo nezainteresirano i bezvoljno šuti. Ako samo birokratski, rutinski, suho odgovara na pitanja, broji novce, zapisuje podatke u blok ili u bilježnicu.

Propust je to fatalan i kažnjiv. To je pastoralno činovnikovanje i nadničarstvo.

Zašto se ne bi čovjeku, ženi, djevojci barem prijazno nasmiješio? Ništa te ne stoji. Zašto ne bi pokazao da ti nije mrsko što su došli? Zašto se ne bi s njima upustio u razgovor? Nabaci štogod što će ih zainteresirati! Nadoveži na nešto što su oni spomenuli:

»A, iz Dalmacije ste! Iz koga ste mjesta? Pa prolazio sam ja tuda jedamput!« — »Zovete se N. N. Imao sam i ja kolegu u gimnaziji koji se je tako zvao. Da nijeste možda s njim u rodu?« — »A, došli ste u Zagreb, u Sarajevo, u Split; sigurno s kakvom ekskurzijom? Vi ste student? Pa, koliko vas je svega u grupi? Koliko ćete ostati ovdje kod nas?« — »Vi ste sigurno iz provincije? Iz Slavonije? Iz Posavine? Iz Zagorja? Valjda ste nešto donijeli u grad, da prodate? Pa, kako je kod vas tamo ponijelo ove godine? Je li bilo suše? Kod nas ovdje nije bilo kiše od Jurjeva.«

Upitaj ga i za ime! Kao slučajno. Kao usput. Kao nehotice. »A kako se, molim, zovete? Šta ste po zanimanju ako se smije znati? Odakle ste rodom? Jeste li oženjeni! Jeste li udati? Imate li djece?« Neće čovjeku biti krivo što je »pop« blagoglagoljiv, govorljiv, otvoren, nasmijan. Drago će mu biti. Ostat će mu u dobroj uspomeni jedna crkvena osoba, jedan slučajan, bratski, susret s Crkvom i s vjerom. A možda će ga taj susret navesti i na kakvu dobru misao. Možda će i otupiti koju oštricu, razbiti koju predrasudu.

A ako vidiš da bi se bez rizika moglo i dalje, upitaj ga, onako nonšalantno, kroz smijeh, kao da se šališ: «A idete li u crkvu? Molite li se? Kad ste zadnji put bili na ispovijedi? Jeste li se u crkvi vjenčali? Koliko imate djece? Jeste li ih krstili? Idu li vam djeca na vjeronauk?«

Ljudi ti neće zamjeriti, ako si samo fin i ljubezan. U najgorem slučaju pomislit će: »Pa to mu je zanat; to je njegov posao. No dobroćudan jest! Vidi mu se na licu!« Upustit će se s tobom u razgovor. Nešto će ti već odgovoriti. A možda će ti se napola i povjeriti. Možda će ti se stati i tužiti na svoje obiteljske nevolje. Možda će ti i otkriti štogod što ih još odavna žulja. A tvoje je da se dalje snalaziš. Možda je netko već spreman i na kapitulaciju pred Bogom. Možda će ga to dovesti i do ispovjedaonice; i do vjenčanja. Možda si mu ubacio u srce strah od Boga koji će ga još dugo progoniti i na koncu — svladati.

A svakako si učinio barel minimum od svoje apostolske i svećeničke dužnosti. A svakako si barem prebacio prvi most preko šanca i uspostavio prvi kontakt. Čovjek ti više nije potpuni tuđin. Nijesi ni ti njemu. Pozdravit ćeš ga na ulici. I on će tebe: možda i prvi. Opet ćeš se negdje, u brijačnici ili u tramvaju s njime sresti. I opet ćeš se upustiti s njim u razgovor. Tvoj je, makar napola. Nosiš ga u svojoj bilježnici; zapisao si ga na svoj raboš.

Često mi je padala ta misao na pamet: u sakristiji kad bi ljudi, prije mise ili iza mise, došli da nešto upitaju, ili žene i djevojke da plate misu. Kad bih se s njima upustio u razgovor. Evo, sad sam je iznio i pred svećeničku javnost.

Braćo, ne šutimo pred ljudima, nemojmo se odmah smrknuti, ne budimo birokrate: barem ne onda, kad nam sami dođu! Bog nam ih je poslao. Kao ono Petru u Jopi. »Evo tri čovjeka, traže te. Ustani dakle, siđi i idi s njima! Ništa se ne premišljaj: ja sam ih poslao!« (Dj. Ap. 10, 19-20). Bog nam ih je posalo. Razgovarajmo s njima! Ne »uredujmo«!

Č.